
Barns makt

FORSIDEBILDET

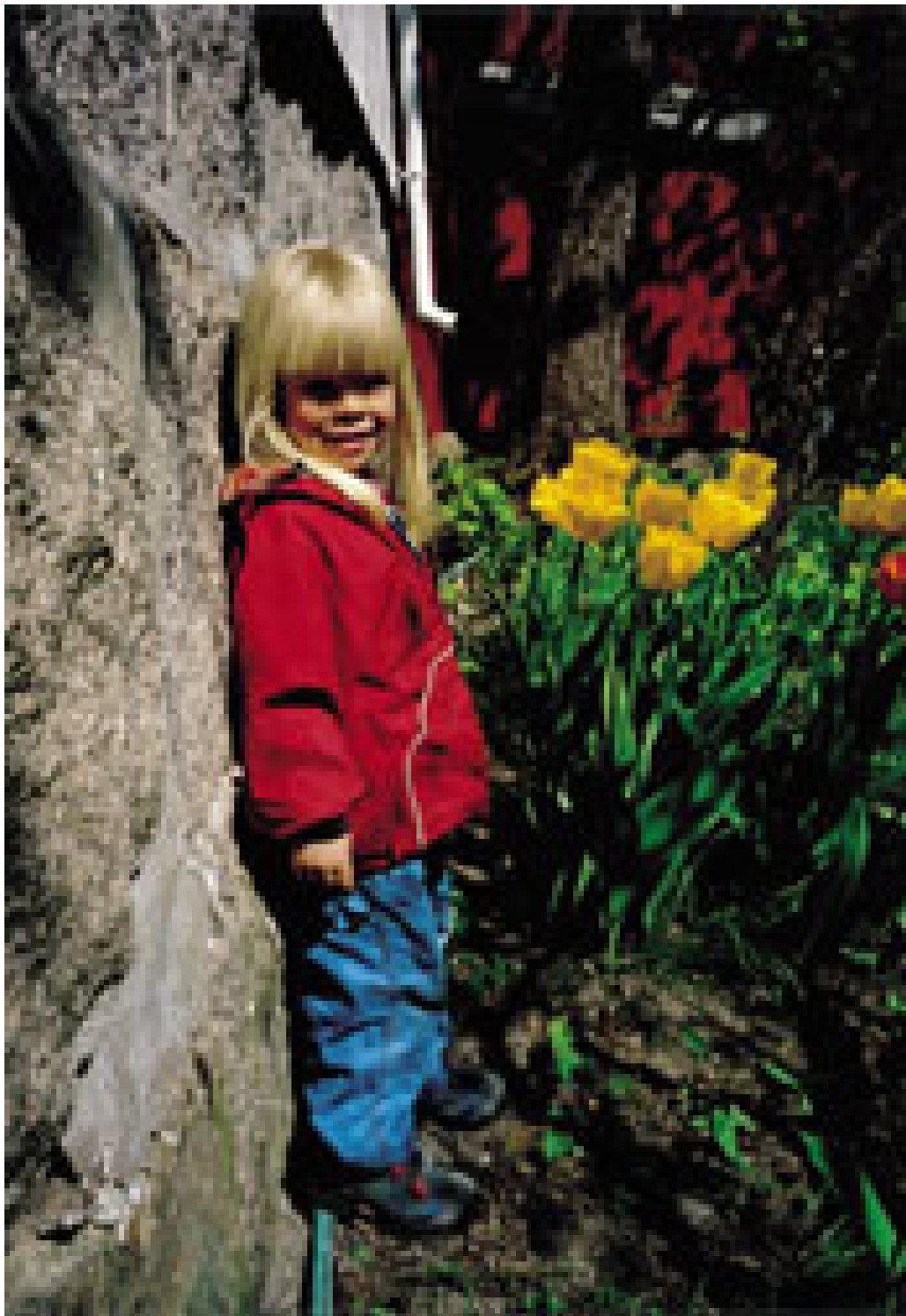

Foto Øivind Larsen 2001

[Ukjent tagg]Barns makt er altfor lite studert.

Nietzsche anså viljen til makt som grunnleggende og bygde opp en morallære på dette – menneskets vilje til makt.

I Norge har vi hatt maktutredninger med henblikk på hvem som har den egentlige makt i kongeriket. De formelle maktutøvere eller de andre, underskogen av personer med vilje til makt.

Er barna glemt?

Særlig de små, de i førskolealderen, tror jeg er undervurdert. De har makt og lærer fort å bruke den.

Tenk på morgenstemningen i et gjennomsnittlig norsk hjem der man har småbarn. De voksne skal på jobb, alt skal fungere. Den store usikkerheten, det vibrerende usagte som hviler over kjøkkenbordet med brødskorper, leverposteiklatter og veltet melkeglass, er hvorvidt de søte små lar seg bringe i barnehagen uten problemer. Påtatt munterhet og entusiasme overfor den morsomme dagen som sikkert venter dem, hjelper ikke hvis viljen er en annen.

Kanskje er de syke. Hoster eller har vondt i magen. Da må mor eller far være hjemme med sykt barn. Avtaler må kanselleres eller flyttes, hektisk ringing. Hele opplegget raser sammen.

Hvis man er syk, hoster eller har vondt i magen, ringer mor eller far og sier at de må være hjemme i dag med sykt barn. Hvilken makt ligger det ikke i denne erkjennelse?

Er det et medisinsk problem?

Tja.

Hvem av leserne har ikke – i likhet med forfatteren av disse linjer – vært i legevaktbesøk i hjem der diagnosen har vært foreldres kamp mot naturkreftene, ikke en barnesykdom. To varianter, den første: Det veldig syke barn. Hoster som et uvær, klynker over magesmerter, men ingen kliniske funn å bemerke. Den andre varianten: Det helt friske barn. Intet å finne. Triumferende og straffende blikk sendes mot mor eller far fra den lille. Foreldrene sier forsiktig: Men du var jo så syk da vi ringte . . .

Så har vi selvsagt en tredje mulighet: At barnet virkelig feiler noe. Det er jo der problemet ligger, muligheten som virvler opp følelser og engstelse. Foreldrene kanskje nærmest hiver ut doktoren hvis vedkommende lege bare antyder at her er det nok ikke noe i veien, i hvert fall ikke noe som fordrer resept. Lærer medisinstudentene godt nok å håndtere en slik situasjon?

Store deler av norsk samfunnsliv holdes i gang av foreldre som har små barn og murrende engstelse for alt som kan ødelegge programmet. Men det er småtassene som har makten over dem.

Det gjelder for barn som for voksne at selv bak et blidt og vennlig vesen skjuler det seg en grunnleggende kraft: Viljen til makt.

ØivindLarsen

Publisert: 10. august 2001. Tidsskr Nor Legeforen.

© Tidsskrift for Den norske legeforening 2026. Lastet ned fra tidsskriftet.no 5. februar 2026.